

Література

1. Історія філософії на Україні. – К., 1987. – Т. 1. Історія філософії України. Хрестоматія. – К., 1993.
2. Кашуба М. В., Паславський І. В. Захара І. С Філософія Відродження в Україні. – К., 1990.
3. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. – К., 1994.
4. Нічик В. М., Литвинов В. Д, Стратій Я. В. Гуманістичні ідеї на Україні. – К., 1991.
5. Українські гуманісти епохи Відродження. – К., 1995. – Т. 1-2. Orichovii Stanislai. Annales. – Dantisco, 1643.

Ченчик С.С., студ. гр. БШМК-20
Науковий керівник канд. філос. наук,
доц. Множинська Р.В.
Київський національний університет
технологій та дизайну

ЖАН-ЖАК РУССО ПРО ОСВІТУ ТА ВИХОВАННЯ

На межі XVII-XVIII ст. в Європі склалася нова ідейна течія Просвітництво. Його поява була підготовлена змінами в умовах життя, які відбувалися під впливом розвитку капіталізму, природничо-наукового перевороту й поширення раціоналізму - віри в безмежні можливості людського розуму. Ідеали Просвітництва поширилися не лише в Європі, а й у Новому Світі [1, с.112]. Мета та ідеали Просвітництва – свобода й щастя людини, мир і віротерпимість, вільнодумство та неприйняття релігійних і політичних догматів – не могли не позначитись на дозвіллі, питання якого дискутувались не лише в аристократичних салонах чи памфлетах, але й вихлюпувались ззовні під час дозвіллевих заходів, політизуючи суспільну свідомість і сприяючи зростанню революційних настроїв у суспільстві. Найчисленніше коло талановитих просвітителів склалося у Франції. Завдяки ним країна перетворилася на центр європейського інтелектуального життя [3, с.32].

Паралельно з поширенням просвітницьких ідей та зміцненням їхніх засад не лише в теорії, але й у реальному житті, зароджується й набуває ваги критика просвітницької ідеології. Одна з перших таких критичних позицій належить французькому просвітителю, філософу, письменнику, педагогу Жан-Жаку Руссо, у працях якого дозвіллевій проблематиці відведено значиму роль. Один з перших педагогічних творів Руссо – «Трактат про виховання пана де Сент-Мар». Педагогічна тематика знайшла своє відображення і в останньому творі – «Прогулянки самотнього мрійника», - якого Жан-Жак Руссо не встиг закінчити. Роман «Юлія або Нова Елоїза» розповідає про сімейне виховання. Роботи «Міркування про науки і мистецтва», «Зауваження на спростування

Станіслава», «Передмова до Нарциса», «Листи про мораль», «Про вдачі» демонструють погляди Руссо на моральні основи виховання. У «Сповіді», «Прогулянках самотнього мрійника», «Емілі» він зображує особливості дитинства [1, с.12]. Також книга «Еміль» вважається торжеством гуманістичної педагогіки, тут автору вдалося зобразити всі принципи та тонкощі педагогіки. Ключ до педагогічних ідей Ж.-Ж. Руссо – дуалістичне, сенсуалістської світогляд мислителя. Він мріяв усунути соціальну несправедливість шляхом викорінення забобонів і виховання, відводячи тим самим навчанню і вихованню роль потужного важеля прогресивних суспільних змін [1, с.2]. У філософа органічно пов'язані педагогічні погляди і міркування про справедливую перебудову суспільства, де кожний знайде свободу і своє місце, що принесе щастя кожній людині. Руссо різко засуджував схоластичну школу, адже державно-церковна школа вимагала від дітей безумовної покірності, і що ніхто нічим не виділявся із своїх ровесників, «вчитель» намагається направляти «учня» непомітно, і при цьому старанно оберігає його вроджені задатки, вважаючи неприпустимим при вихованні дитини дресирувати його. Центральний пункт педагогічної програми Ж.-Ж. Руссо - природне виховання передбачає таку зміну суспільства і індивіда. Виховання в його розумінні – це розвиток природних здібностей, задатків дитини, відсутність будь-якого насильства над нею. Руссо намічає три види виховання і три типи вчителя: Природа, Люди і Предмети. Усі вони беруть участь у вихованні людини: природа внутрішньо розвиває наші задатки й органи, люди допомагають використовувати цей розвиток, предмети діють на нас і дають досвід. Природне виховання не залежить від нас, а діє самостійно. Предметне виховання частково залежить від нас [4, с.23].

Виховання – велика справа, і воно може створювати вільну і щасливу людину. Природна людина – ідеал Руссо – гармонійна і цілеспрямована, у ній високо розвинуті якості людини-громадянина, патріота своєї країни. Така людина абсолютно вільна від егоїзму. Також потрібно зауважити, що роль вихователя полягає в тому, щоб навчати дітей і дати їм одне ремесло – життя [3, с.7].

Кожному віковому періоду повинні відповідати особливі форми виховання і навчання. Виховання повинне носити трудовий характер і сприяти максимальному розвитку самостійності й ініціативи учнів. Інтелектуальному вихованню повинне передувати і супроводжувати вправа фізичних сил і органів почуттів вихованців.

У своєму романі Руссо дає періодизацію, поділяючи життя дитини на чотири етапи: 1– від народження до двох років. Це період фізичного виховання. Вихователі дитини мати і батько. Основна увага акцентується на фізичному розвитку дітей. 2 період – дитячий вік від 2 до 12 років. У цей період дитині не можна нічого забороняти, не можна карати, не можна сердитися. Нехай дитина усе вимірює, зважає, вважає, порівнює сама, коли відчує в цьому нестаток. 3 період – підлітковий вік від 12 до 15 років. Необхідно розвивати допитливість, робиться акцентування на пізнання

оточуючого середовища шляхом прогулянок і екскурсій, дитина сама відповідає на виникаючі питання. 4 період – юнацький вік від 15 до 18 років. Пріоритет надається гуманітарному знанню у вихованні почуттів і прагнень, залучення релігії [4, с.234].

Отже, погляди Руссо були корисні в той час, а деякі актуальні й донині. Актуальною залишається розподіл життя дітей на етапи відповідно до їхнього розвитку і необхідність різного рівня підходу до цих етапів. Кожен етап має своє особливе і дуже важливе значення. Якщо враховувати психологічний розвиток дітей на кожному етапі в навчанні і вихованні, то воно буде проходити легше, а результати будуть кращі.

Література

1. Длугач Т.Б. Подвиг здорового глузду, чи Народження ідеї суверенної особистості (Гольбах, Гельвецій, Руссо). – М.: Наука, 1995.
2. Історія філософії в 3-х томах. Під ред. Г.Ф.Александрова, Б.Е.Биховського, М.Б.Митина, П.Ф.Юдина. АН СРСР, Інститут філософії. М: Политиздат, 1941, т.2.
3. Сэв Мольш. Сучасна французька філософія: історичний нарис: від 1789 року до наших днів. Під ред. Т.А.Курсанова. М: Прогрес, 1964.
4. Французька освіта і революція. АН СРСР, Інститут філософії, М: Наука, 1989.

Кажукало Я.В., студ. гр. БШ-20-20
Науковий керівник канд. філос. наук,
доц. Множинська Р.В.
Київський національний університет
технологій та дизайну

КОРДОЦЕНТРИЧНА ФІЛОСОФІЯ ПАМФІЛА ЮРКЕВИЧА

Памфіл Данилович Юркевич (1826–1874) є знаним представником української академічної філософії. Він належить до тієї плеяди філософів, які генерували нові ідеї, формували нове світобачення не тільки оригінальними думками, а й власним життям, випробовуючи на дієздатність те, що проголошували.

Змістом оригінальної філософської системи Памфіла Юркевича є «філософія серця». У центрі її – вчення про «серце», як символ внутрішнього світу, людських переживань. Мислення не вичерпує всієї повноти духовного життя. Людина пізнає навколишній світ за допомогою розуму, а пізнати красу і таємничість світу можна тільки серцем, що є центром усіх «пізнавальних дій». За П. Юркевичем, розум – вершина, а серце – коріння духовного життя.

Основний трактат «Серце та його значення у духовному житті людини згідно з ученням Слова Божого» (1860), що був опублікований за життя філософа у «Трудах Київської духовної академії», сформував нову